

Transskription af:

Den yderste grænse

14:8 Robert Falcon Scott: Terra Nova
ekspeditionen til Sydpolen

Vært og tilrettelægger: Bjørn Harvig

Medvirkende: Gregers Gjersøe, medlem af Eventyrernes Klub og en erfaren ekspeditionsmand. Gregers er guide i Grønland for Albatros og stifter af Non Profit organisationen Polarskolen.dk, hvor han underviser på danske folkeskoler om Grønland og Færøerne og så har han stor kendskab til Robert Falcon Scott, da han sammen med Kristian Joos i 2000 - som de første danskere - nåede Sydpolen under en to måneder lang tur på ski med pulk

Redaktør: Troels Donnerborg og Rikke Caroline Carlsen

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

Bjørn Harvig: Hvis jeg siger Terra Nova ekspeditionen, så er det formentlig kun de færreste, der ved, hvad jeg snakker om. Men hvis jeg siger Robert Falcon Scott og hans ekspedition til Antarktis for at prøve at blive de første til at nå Sydpolen, og hvis jeg i samme åndedrag siger Roald Amundsen og det verdensberømte såkaldte kapløb om Sydpolen, ja, så er der nok flere, der nikker genkendende. Vi har tidligere her i Den yderste grænse talt om Amundsen, men kun overfladisk hørt om Scott. Så i dag bliver det Scott og den engelske ekspedition, der er i fokus. Dagens afsnit indeholder alt det, som vi, der elsker ekspeditionshistorie, bliver så fascineret af. Stærke kammeratskaber, heroiske beretninger, heltedige hovedpersoner, kolossale strabadser i et ugæstfrit, barskt og visse dele endnu ikke kortlagt land. Historien indeholder også nationernes kamp om at komme først, store egoer og rivalisering. Alt sammen fordi fristelsen simpelthen var for stor. At blive den første til at nå Sydpolen og dermed hædre nationen og ikke mindst udødeliggøre sig selv. Du lytter til Den yderste grænse, jeg hedder Bjørn Harvig, og vi fortæller jo heldigvis fortsat om eventyrer og opdagelsesrejsende, der gjorde alt det, som alle andre tænkte var umuligt. Og med i studiet har jeg min gode kammerat fra Eventyrernes Klub, Gregers Gjersøe. Velkommen Gregers.

Gregers Gjersøe: Tak skal du have. Tak fordi du ville se mig.

Bjørn Harvig: Det er bare så hyggeligt at du er på besøg. Vi sidder og har det varmt her oppe under taget på Nationalmuseet. Men sådan er det jo. Gregers, du er en erfaren ekspeditionsmand, guide i Grønland for Albatros og stifter af nonprofit organisationen Polarskolen.dk, hvor du underviser på danske folkeskoler om Grønland og Færøerne. Og så har du om nogen kendskab til Robert Falcon Scott og hans ekspedition, da du sammen med Kristian Johs. I 2000 som de første danskere nåede Sydpolen, en ekspedition der varede to måneder. Gregers, skal vi starte med at få præsenteret, hvordan der ser ud dernede? Nu ved jeg godt, at du ikke er gået eller I ikke gik i fodsporet på Scott, men fortæl hvordan der ser ud nede på Antarktis?

Gregers Gjersøe: Der er to forskellige ruter ind til Sydpolen, den geografiske sydpol. Vi kom fra området, der ligger op imod Sydamerika og der er cirka 1200 kilometer ind. Vi går fra kysten gradvis op ad bakke til Sydpolen, der ligger i 2800 meters højde. Scott gik jo fra den anden side af kontinentet og gik over Ross-barrieren, som er flad. Går så op af det der hedder Beardmore gletsjeren op til pol-plateauet, hvor der så er en gradvis stigning derfra. Helt utroligt sted at være. De fleste mennesker, når de hører om Antarktis, tænker, at det er bare hvidt, hvidt, hvidt. Men det er det absolut ikke. Der er to dage, der ligner hinanden. Skyerne på himlen skifter hele tiden og skaber forskellige glitrende i sneen. Det er simpelthen utroligt spændende at være dernede, fordi man går hele tiden med den her underliggende følelse af, at lige pludselig kan der være nogle sprækker, som er under én, som man ikke kan se. Men vi går meget og kigger ned i sneen for at se de her fordybninger, hvor sprækkerne oftest, som man kan se det hænger på kanten af og kan man se det i sneen. Dagene er meget forskellige. Det kan være helt vindstille den ene dag, og den næste dag kan det bare være vildt blæsevejr. Vi starter sådan cirka med minus 15-17 grader, og så falder temperaturen ellers som man går op ad bakke til minus 37 til sidst når man kommer op på plateauet, så har du i tillæg har du så vind, kraftig vind, modvind hele vejen og så kommer chill-faktoren noget længere ned.

Bjørn Harvig: Og det er jo et sted, som af alle jo bliver kaldt det mest øde sted på jorden.

Gregers Gjersøe: Der er sandsynligvis ikke gået nogen før os der. Og indimellem så kan man mærke det, når man går, at så kommer der sådan et brag rundt omkring én, og man ligesom bryder igennem sneen, og man tror, man er på vej ned i en sprække. Men man vågner op siddende på numsen 30 centimeter længere nede. Men fordi hele området giver efter. Det er ret specielt, fordi man sådan oplever, eller tror, man er på vej ned i en sprække flere gange om dagen.

Bjørn Harvig: Vi skal tale om Scott og Terra Nova ekspeditionen, og skal vi lige have præsenteret. Måske både tiden og Scott, altså englænderne er nærmest besat af det her sted.

Gregers Gjersøe: Scott han blev født i juni 1868 i det sydvestlige England. Han voksede op med sin familie af to ældre søstre og to yngre søstre og en lillebror. Han kom jo i den engelske flåde som 13-årig. Det var meget tidligt, men dengang var det helt normalt. Så da han var omkring 30 år, og det var jo lige i midten af den her periode, som bliver kaldt den heroiske tid. Da der havde været en geografisk konference i 1895, hvor man havde sagt, at englænderne skal være de første på Sydpolen, det skal være en engelsk flådeofficer. Og i 1899, der meldte Scott sig frivilligt til, at han gerne ville lede den engelske ekspedition til Sydpolen.

Bjørn Harvig: Er det den der hedder Discovery Expedition?

Gregers Gjersøe: Det er den der hedder Discovery. Den gik fra 1901-3.

Bjørn Harvig: Og hvorfor er englænderne så besatte af det her sted, tror du? Altså, det er noget med, at de kaldte det den største udfordring for mennesket.

Gregers Gjersøe: Der var jo ikke så mange hvide pletter tilbage på landkortet på det tidspunkt. Antarktis var et sted, som englænderne meget gerne ville til. Hvorfor ville de gøre det? Fordi det var et af de sidste steder, der manglede at blive udforsket, tror jeg.

Bjørn Harvig: Og så skal vi have den her Discovery. Altså Scotts første rejser derned. Skal vi ikke bare kort fortælle om, hvad det er for en rejse? Fordi det er også en ekspedition, hvor han får noget erfaring og så videre.

Gregers Gjersøe: Det var jo en videnskabelig ekspedition, så det her med at nå Sydpolen, det var ligesom lidt en biting, som de prøvede på. Og der gik han jo sammen med sin mangeårige ven Wilson. Og Shackleton var med på den tur. Så selve turen mod Sydpolen, det var, der var de tre mand. Det var første gang, de var dernede, så de lavede mange fejl. De havde hunde med, men de havde fået det forkerte mad med til hundene, så de trak ikke særlig godt, og de var nødt til at slå dem ihjel, hundene. Og de kom lidt over 82 til 82 grader syd lidt mere, så de var stadig på det der hedder Ross-barrieren, altså frossen is. Altså havisen. Og der vendte de så om. De sloges meget med skørbug. Specielt Shackleton havde store problemer med skørbug, og en del af turen tilbage var det faktisk nødt til at trække Shackleton på slæden tilbage. Så de gjorde så mange erfaringer der, og det var de erfaringer, de kunne bygge på til den senere ekspedition, som vi skal snakke om.

Bjørn Harvig: Og så går der et par år, Shackleton tager jo også afsted. Jeg har skrevet 1907.

Gregers Gjersøe: Det var en sådan en privat fondet ekspedition og så Scott. Han var jo sådan sponsoreret af det, det der hedder Royal Geographic Society. Der var en, der hed Clements Markham, som blev mentor for Scott, og som ville have Scott skulle være den første på Sydpolen. Men så kom Shackleton der med det, der hedder Nimrod-ekspeditionen, og det var et mål, at de skulle nå ind til Sydpolen. Så det var ikke en videnskabelig ekspedition, at de skulle gå til Sydpolen. Og på den her tur her, der kom de faktisk rigtig langt. De kom hele vejen hen over Ross-barrieren. De gik op. De planlagde ruten op ad det, der hedder Beardmoregletsjeren. De kom op på Pol-plateauet, og de kom et godt stykke ind. De kom faktisk over 88 grader syd. Så der var kun lidt under 2 breddegrader ind til sydpolspunktet.

Bjørn Harvig: Det er ca. 100 kilometer eller sådan noget lignende?

Gregers Gjersøe: Ja, det er to breddegrader. Det vil sige det er omkring 180 kilometer fra sydpolspunktet. Men de kunne godt se, at det var sådan det her punkt af no return. Altså hvis de vil fortsætte ind til Sydpolen, så vil de ikke have nok mad til at nå tilbage. Så han skrev efterfølgende til sin kone, at han gik ud fra, at hun hellere ville have en en et levende æsel end en død løve.

Bjørn Harvig: Det er et meget berømt citat fra Shackleton, ikke?

Gregers Gjersøe: Men man kan sige, at på den rute, der planlagde de jo ruten op ad Beardmoregletsjeren, og det var utroligt vigtigt for Scott, der kom senere, at den rute allerede var planlagt. Han blev lidt sur på Shackleton, fordi Shackleton brugte hans hytte, og Shackleton lovet han ikke ville.

Bjørn Harvig: Men Scott kommer til at gå lidt i fodsporene, så jeg tænker, at de har alligevel hjulpet hinanden.

Gregers Gjersøe: Jeg må sige, det udlignede sig lidt, for han brugte ruten op ad Beardmoregletsjeren, og det hjalp ham jo meget.

Bjørn Harvig: Jeg elsker jo, at de her historier i Den yderste grænse hænger sammen. Vi har haft et afsnit om Shackleton tidligere, som jeg håber, at folk har lyst til at gå tilbage og lytte til. Så på en sjov måde hænger de her historier sammen. De er hovedpersoner. Men det jeg også tænker er vigtigt at nævne ved denne ekspedition, det er jo, at Scott sidder derhjemme og tænker hold nu op, det var tæt på. Den næste der kommer derned. Han kommer sgu frem til Sydpolen. Det vil lykkes ved den næste ekspedition.

Gregers Gjersøe: De var så tæt på, at han vidste godt, at nu skulle han skynde sig, fordi ellers var der nogen, der ville slå ham i at komme først. Så han skyndte sig jo at planlægge sin ekspedition, som så kom til at hedde Terra Nova ekspeditionen.

Bjørn Harvig: Og de tager afsted i 1910, og han ved, og han frygter, at det ikke kun er andre englændere, men også at nordmændene, New Zealænderne og så videre.

Gregers Gjersøe: Han var egentlig ikke så bange for nordmændene, fordi på det her tidspunkt, der havde Amundsen sagt, at han ville til Arktis, altså til Nordpolen. Så han følte egentlig lidt selv, at han havde Sydpolen Antarktis for sig selv de år der.

Bjørn Harvig: Okay.

Bjørn Harvig: Men det skulle vise sig, at det... sådan blev det ikke.

Bjørn Harvig: Skal vi have præsenteret nogle af de vigtigste hovedpersoner på denne her Terra Nova? Fordi Shackleton tager jo ikke med.

Gregers Gjersøe: Man opkaldte jo de her ekspeditioner efter deres skibe, så skibet hed Terra Nova og Terra Nova, det stod så for nyt land. Det var en videnskabelig ekspedition. Der var 65 ombord. Hold da op. Rigtig mange videnskabsfolk. Men selve polpartiet, dem der skulle gå til polen var jo så oprindeligt fire mand, men det blev så udvidet i sidste øjeblik til 5 mand, og det skulle jo også vise sig at et af problemerne at det pludseligt var 5 mand og ikke 4 mand. Depoterne var forberedt til 4 mand.

Bjørn Harvig: Det er Wilson, hans gode gamle ven.

Gregers Gjersøe: Som også var med på Discovery ekspeditionen.

Bjørn Harvig: Så er det en mand de kalder Birdie?

Gregers Gjersøe: Birdie Bowers. Han havde sådan lidt en kroget næse, og han lignede sådan lidt en høj set fra siden af og fik han så tilnavnet Birdie Bowers. Han var ikke særlig høj og en rigtig stærk fyr, som kom med til sidst i ekspeditionen. Faktisk på anbefaling fra Clements Markham, Scott's mentor fra World Geographic Society. Og han tog ham med uden interview eller noget som helst. Men da han kom om bord, så faldt han lige ned i en en lem i skibet, som var åben, og han faldt så 6 meter ned og rejste sig op og børstede sig af, så han tænkte at det var en lidt klumpet mand jeg havde fået med der.

Bjørn Harvig: Altså Scott tænkte det? haha

Gregers Gjersøe: Om Bower, ikke, men det viste sig jo, at Bowers var benhård og stærk og kom med som femte manden til Sydpolen.

Bjørn Harvig: Så har vi Oates.

Gregers Gjersøe: Så har vi Oates, ja. Titus Oates. Han var soldat. Han var blevet skudt i låret af en snigskytte, så han havde et sår i låret, som var blevet lægt, og som der ikke var nogen

problemer. Men, men da kulden nede på Antarktis fik det her sår til at springe op, og det gav ham mange problemer lidt senere.

Bjørn Harvig: Og så den sidste mand ud over Scott selvfølgelig, det er så Evans.

Gregers Gjersøe: Så Evans events kendte Scott rigtig godt, fordi de havde arbejdet sammen i Søværnet. Så de arbejdede sammen på et skib, og han var faktisk også med på Discovery ekspeditionen. Ikke til at gå, men med på ekspeditionen.

Bjørn Harvig: Gregers, så er der vel også en anden ting, der er utrolig vigtig at nævne. Altså udover at de har 44 hunde og 19 ponyer med, så har de også slæder med.

Gregers Gjersøe: Ja, motoriserede slæder. Det er egentlig sjovt at tænke på at de her motoriserede slæder, de havde tre med. Den ene af dem faldt igennem isen, da de skulle have laste den af fra skibet af, så der var jo to slæder de brugte. Men de gik så i stykker efter et stykke tid, og det kunne man måske trække på smilebåndet af, at de ikke fungerede. Men man skal lige tænke på, at det er mange år siden, og hvad hedder det? Det banede vejen for snescootere. I 1994 blev det forbudt at have hunde på Antarktis, og så begyndte man at bruge snescootere. Det banede Scott jo vejen for dem med de motoriserede slæder, der.

Bjørn Harvig: Lang tid inden.

Gregers Gjersøe: Lang tid inden ja.

Bjørn Harvig: Så ved jeg ikke, om vi kan kalde det et dramatisk højdepunkt, men det er i hvert fald et skelsættende højdepunkt. Scott og resten af ekspeditionen og skibet Terra Nova er ikke kommet frem endnu. De stopper over i Melbourne, og der får han et telegram fra Amundsen.

Gregers Gjersøe: Scott havde travlt med at skaffe penge. Så han kom faktisk i sidste øjeblik efter Terra Nova. Han kom med et andet skib, hurtigere skib og kom derved, og de modtog så det her telegram, som Amundsen sendte for Madeira, hvor han skrev på engelsk. Frem has destination and Antarctica, og så vidste Scott, at nu kom Amundsen til Antarktis i stedet for Arktis.

Bjørn Harvig: Og, det er den lange og komplicerede historie, vi ikke fortæller i dag, men kort fortalt Amundsen, der ville på Nordpolen hører, at amerikanske Peary formentlig formentlig ikke har været deroppe. Han har lånt Nansen skib 'Frem', og så lægger han ruten sydpå. Og det telegram skriver han til Scott: Nu er jeg også på vej. Hvad tænker Scott?

Gregers Gjersøe: Jamen, Scott, han gjorde alt for ikke at blive udfordret af det her og sætte sig op til en ekspedition, for han vidste godt, at han kunne ikke. Han kunne ikke matche nordmændene. Han kendte jo til Amundsen, og han vidste, at de var gode til at købe hundeslæde. Den engelske ekspedition var en videnskabelig ekspedition. Det var det, de havde fået alle pengene til. Han kunne ikke lige pludselig ændre fokus til en sportsekspedition, men de samlede jo stenprøver og havde en masse videnskabelige instrumenter med. Så det ville han ikke lave om på. Så han sagde hele tiden til sig selv vi holder vores fokus på det vi har planlagt. Hvilket jeg synes var meget fornuftigt.

Bjørn Harvig: Det er også derfor, du ikke er tilhænger af ordet kapløb.

Gregers Gjersøe: Lige præcis. Det var ikke noget kapløb. Du kan ikke sammenligne de to ekspeditioner.

Bjørn Harvig: Jeg har skrevet et notat, der hedder: "De kommer frem til det gamle ekspeditionshus". Altså fra den gamle ekspedition, Discoveryekspeditionen, og det bruger de som en eller anden form for base.

Gregers Gjersøe: De havde deres base der, så de lå og så på på fastlandet kan man sige. Det var ikke på is. Der var sten nedenunder deres hytte. Hvor Amundsen lå på selve Ross-barrieren i det der hedder Bay of Wales, altså Hvalbugten, så der er ikke fast grund under fødderne. Men den lå så også næsten 100 kilometer tættere på sydpolspunktet. De startede ud derfra, Scott, og skulle så gå hen over Ross-barrieren og op ad Beardmore-gletsjeren og så ind til Sydpolen derfra.

Bjørn Harvig: De er jo ret mange, der tager af sted og har opdelt sig i forskellige hold. Altså lidt ligesom man ville kende for en bjergbestigning, vil jeg sige. Altså den gammeldags bjergbestigning, hvor man ligesom går frem med depoter og forskellige folk.

Gregers Gjersøe: Man kører ind med mange folk, og så langsomt begynder man at sende folk tilbage, når de har lagt depotet. Så man lagde et rigtig stort depot og på grund af forskellige problemer med ponyerne så det der hed ét ton depotet. Det lagde man nord for. Det vil sige, når man kommer og har været på Sydpolen og går tilbage mod depotet. Så lagde man det længere væk, end man først ville have gjort. Og det kom til at vise sig, at det blev et stort problem.

Bjørn Harvig: Gregers, du sagde, at det ikke gik så godt med de der slæder. Men hvordan gik det med ponyerne?

Gregers Gjersøe: Ponyen gik det heller ikke godt med. De træder jo med en stor vægt på en lille flade, altså hoven der. Den trådte jo igennem sneen og isen. Plus at ponyer de sveder gennem pelsen. Det vil sige der kom et isdække på på ponyerne, hvor hunden sveder gennem tungen og

gennem munden, så de har ikke de samme problemer. Så der var jo hele tiden et problem med sådan en is panser på de her ponyer, så de døde stille og roligt. Der var ikke nogen stor trækraft i de her og slet ikke på den vigtige del, som var op ad bjerget mod gletsjeren. Det er helt umuligt at gå med ponyer op ad bjerget mod gletsjeren, men de havde brug for trækraften deropad op mod gletsjeren i stedet for, når de ikke havde ponyer, som slet ikke kunne gå op, og deres hunde heller ikke fungerede ret godt, så var det man-hauling, det vil sige trække med mandkraft, og det er meget hårdt.

Bjørn Harvig: Det er barske løjer og det der var blevet brugt 100 år nu på at diskutere i den her ekspeditionshistorie, Gregers, hvor nordmændene sagde: "Vi var de kloge. Vi har lyttet til, hvad Inuit gjorde. Selvfølgelig gik vi med hunde i polareegne". Og englændere sagde: "Vi er nogle hårde typer. Vi går med det selv".

Gregers Gjersøe: Man skal lige være klar på, at det er to forskellige måder at gå på. Fordi at hvis hundene trækker læsset, så skal du løbe på ski ved siden af. Og det er selvfølgelig hårdt, men det er slet ikke lige så hårdt som at trække en pulk. Det vil sige, du sveder på en helt anden måde, og det vil sige, at når du sveder på en helt anden måde, som Scott gjorde, så slås du meget med den her sved, fordi det i samme øjeblik du stopper op, så kommer kulden krybende ind, og så bliver du meget, meget hurtigt underafkølet. Der havde vi slet ikke samme problem på Amundsens ekspedition.

Bjørn Harvig: Hvordan går det for det her, hvad kan vi kalde det, sydpolsholdet; Wilson Birdie, Oates, Evans og Scott, de fem mand?

Gregers Gjersøe: De er virkelig trætte efter at komme op beardmoregletsjeren. De skulle trække hele vejen opad og kommer så op på pol-plateauet og skal så den her svære stigning op til polpunktet. Og allerede her har de store problemer, fordi som jeg nævnte før, så er de 5 mand. Alle depoterne var planlagt til 4 mand, så der var lidt for lidt mad og brændstof i depoterne hele tiden, så de sultede faktisk fra starten af, så de var udslidte da de kom frem til Sydpolen. Og det kan man også mærke i Scotts besked inde på Sydpolen, som han skriver i sin dagbog, at de var. De var allerede trætte og meget trætte på det tidspunkt.

Bjørn Harvig: Og det citat har jeg, og det vil jeg læse op lige om lidt. Men du skal fortælle mig, hvad der sker, da de kommer tæt på Sydpolen, for der ser de noget, de ikke har lyst til at se.

Gregers Gjersøe: Det er det nærmeste Sydpolen. Så kunne de jo se, at der var mange hundelorte, og der var et flag, de kunne se i ude, og der var mange fodspor, og så tænkte de bare okay, her har været nogen før og deres antagelse blev bekræftet, som de kom tættere og tættere på. Og så ser de det her telt, som Amundsen havde stillet op med en skistav og med det norske flag på toppen. Og det var jo trist for dem at opleve, at det stod på sydpulspunktet, da de kom frem.

Bjørn Harvig: Med en besked til dem inde i teltet.

Gregers Gjersøe: Der var en besked til dem inde i teltet, og der var faktisk også et brev til den norske konge, hvis der nu skulle ske noget med den norske ekspedition. Så kunne de tage brevet med tilbage til den norske konge. Men der skete jo ikke noget med den norske ekspedition. De skyndte sig hjem, og så kunne de selv fortælle historien.

Bjørn Harvig: En syngende lussing. Amundsen har skrevet et brev til kong Håkon. Ja, puha. Skulle jeg lige dykke ned i dagbogen?

Gregers Gjersøe: Ja.

Bjørn Harvig: Fordi det er Scott, der skriver i sin dagbog fra sydpol punktet, han skriver: "Sydpolen, ja, men under helt andre omstændigheder end forventet. Gode Gud. Dette er et frygteligt sted og forfærdeligt nok for os, som har slidt for at komme hertil uden at få glæden af at være de første". Og så slutter han notatet med at skrive: "Nu venter en desperat kamp for at få nyhederne igennem først. Gad vide, om vi kan magte det?"

Gregers Gjersøe: Det kan man jo. Der kan man læse, at der er noget usikkerhed der.

Bjørn Harvig: Og så tager han altså, Gregers, forskud på en række af dramatiske højdepunkter, fordi der går ikke lang tid, før vi har det første uheld med Evans.

Gregers Gjersøe: Evans, som Scott jo havde arbejdet sammen med i flåden. Det var hans gode ven. Scott og ham var faldet i en sprække tidligere, men der var ikke sket noget med Scott. Men Evans havde slået hovedet, og han havde fået en kraftig hjernerystelse. Og den her skade han fik der, den udviklede sig, da de gik ned ad bjerget mod gletsjeren, var han på bunden af nedstigningen, begyndte han at blive omtåget og begyndte at se... fik hallucinationer og gik så lidt i forvejen og slå teltet op, for de tænkte, at de ville gøre det klar til ham, så han kunne komme ind og ligge lidt ned. Men han kom ikke, så de gik tilbage for at hente ham, og der lå han så på alle fire og var var en dårlig tilstand og han havde taget sine handsker af og de fik ham lagt op på slæden og fik ham taget tilbage til teltet. Han døde så desværre om natten i teltet. Tidsmæssigt skal vi tænke det her er en måned efter at de havde været på Sydpolen.

Bjørn Harvig: Nå, det er så lang tid efter.

Gregers Gjersøe: Ja. jeg mener, at de var på Sydpolen der i midten af januar og i midten af februar dør Evans?

Bjørn Harvig: Nej. Jeg husker historien som at vejret er frygteligt. Det er virkelig forfærdeligt, og Scott skriver, at det er som at trække slæderne gennem ørkensand. De går otte kilometer om dagen.

Gregers Gjersøe: Man skal tænke på, at man har et meget lille vejrvindue for at gå til Sydpolen. Cirka november til februar. Og nu begyndte de at nærme sig efteråret vinteren, og da de kom ned på Ross-barrieren, så var sneen iskrystallerne. De greb fat i hinanden på en måde, som gjorde, at der var ikke noget glid i sneen. Og så bliver det simpelthen som at trække slæderne gennem sand. Og virkelig, virkelig, virkelig hårdt for dem. Og det var det, som gjorde, at de gik så langsomt.

Bjørn Harvig: Og Gregers, så har vi et endnu et dramatisk højdepunkt, fordi Oates er ramt af svære forfrysninger.

Gregers Gjersøe: En måned senere end der, hvor Evans dør. Så ham, der hedder Titus Oates, han har fået det her sår på låret efter et snigskytte skud i Boerkrigen, og det sprang op. Men han havde også frost i dets tæer og begyndende koldbrand, og han sænkede de andre så meget, at han sagde, at de skulle bare efterlade ham i soveposen og ikke tage ham med videre. Men det ville de selvfølgelig ikke. Og næste dag vågnede han op. Det var faktisk hans 32 års fødselsdag. Så sagde han så til de andre, fordi han vidste, at han sænkede dem. Så sagde han, jeg går lige udenfor. Det kan være, det tager et stykke tid, før jeg kommer ind igen. Og de vidste alle sammen godt, at han gik ud for at begå selvmord og dø, så han ikke sænkede de andre.

Bjørn Harvig: Og det er noget, som han posthumt har fået meget credit for. Det er virkelig gentlemen, der siger farvel. Jeg går en tur.

Gregers Gjersøe: Galant gentleman. Det er kommet med i billeder og malerier og sange og digte.

Bjørn Harvig: Og det er musik, som jeg håber på at lydmand Christopher sætter på, mens vi snakker nu. Det er også noget, som hylder Oates for den gerning, hvor han går ud. Nu var der kun tre mand tilbage.

Gregers Gjersøe: Vi er to måneder efter, at de har været pol-produktet, så vi er i midten af marts, og der er kun tre tilbage, så det er Wilson, og det er selvfølgelig Scott, og så er det Bowers, som vi har snakket om. Birdie Bowers, og de slider sig videre frem. Det er blevet rigtig, rigtig dårligt vejr. Vi er jo kommet ind i marts, så nu er vi i gang med at komme ind i vinteren, og der ræser temperaturen ned. Vi skal tænke om natten, så er solen ikke oppe over horisonten mere, så temperaturen falder rigtig langt ned om natten. Og i tillæg var det kraftige storm, står. Så de kunne faktisk ikke rigtig komme videre. De kom lidt videre mod det her depot, et-ton depotet. De havde ikke ret mange med mad og brændstof tilbage. Det vil sige, de kunne ikke varme deres mad op. Og de kunne jo se, at det her det blev svært at nå.

Bjørn Harvig: Det er det der meget vigtige depot som resten af deres ekspedition, dem tilbage i ekspeditions huset skulle have lagt ud til dem. Og det var det.

Gregers Gjersøe: At de havde lagt det lidt for nordligt i forhold til. De kom jo sydfra, så det lå noget nordligere, end det skulle have ligget.

Bjørn Harvig: Og kun 18 kilometer derfra sætter de lejr.

Gregers Gjersøe: Og man kan måske spørge sådan, hvorfor ikke? Hvorfor kunne de ikke bare gå 18 kilometer? Men for det første var de fuldstændig udslidte på det her tidspunkt, og det blæste meget kraftigt, så de kunne simpelthen ikke komme ud af teltet og gå de sidste 18 kilometer.

Bjørn Harvig: Så har vi Wilson, der såmænd skriver et afskedsbrev til sine forældre. For han tænker, jeg bliver den næste.

Gregers Gjersøe: De er begyndt at skrive afskedsbreve til deres koner og deres efterladte. Og ja, dem fandt man jo senere.

Bjørn Harvig: Nu har jeg læst en del af dem op? Jeg fik kraftedeme en klump i halsen, da jeg sad og læste op i morges, Gregers, fordi Wilson, som er Scotts gamle ekspeditions-kammerat, og de har været afsted flere gange. Han skriver et brev til sine forældre, og han skriver blandt andet: "Jeg har haft et lykkeligt liv, og jeg håber, at jeg får et lykkeligt liv i dette efter."

Gregers Gjersøe: Det er barske løjer, og ja Scott skriver jo også til sine efterladte, men han skriver faktisk også til offentligheden.

Bjørn Harvig: Skal de læse det citat op?

Gregers Gjersøe: Ja gør endelig det.

Bjørn Harvig: Og det er så formentlig det sidste, Scott han skriver. Hver dag har vi været klar til at komme videre til vores næste depot 18 kilometer borte, men uden for teltdøren er der fortsat et hvirvlende hvidt kaos. Jeg tror ikke, at vi kan håbe på nogen bedring nu. Vi skal kæmpe til det sidste, men vi bliver svagere, selvfølgelig. Og det kan ikke være lang tid til enden nu. Det er synd. Men jeg tror ikke, jeg kan skrive mere. R. Scott". Og så nedenunder. Så står der "for guds skyld tage vare på vore folk".

Gregers Gjersøe: Det har været hårdt.

Bjørn Harvig: Gregers, jeg har skrevet. 12 november 1912. Hvad sker der der?

Gregers Gjersøe: De venter på Dem i hytten, men de kommer ikke frem, da vejret skifter. Det bliver forår igen. Så sender de en ekspedition ud. For at lede efter dem. Og pludselig mens de går på barrieren, så ser de så en lille forhøjning. Og kan se der stikker noget op af den her lille snedrive. Og finder så ud af at det er teltet hvor de tre ligger inde.

Bjørn Harvig: Hvordan ser der ud derinde?

Gregers Gjersøe: Inde i teltet? Der ligger de. Bowers og Wilson ligger i deres soveposer, helt nede i soveposen. Men Scott ligger ude af i soveposen og har taget armen rundt om Wilson.

Bjørn Harvig: Wilson, hans gamle ven.

Gregers Gjersøe: Og mand, finder alle deres breve og deres videnskabelige notater, og når de bliver fundet, og man har taget de ting der, som jeg sagde, så lukker man teltet. Så det er der stadigvæk. Nu er det måske...

Bjørn Harvig: Er det rigtigt?

Gregers Gjersøe: Ja, det ligger der stadigvæk, så det er måske 20 meter under sneen nu. Og om hvad, 200 år, måske noget tidligere på grund af klimaforandringer, så kommer deres kroppe ud og måske i ind i et isbjerg og forsvinder og får en begravelse til søs.

Bjørn Harvig: Hvad skal vi sige afslutningsvis?

Gregers Gjersøe: Jeg kunne godt tænke mig, at vi tænker på alle de gode ting som som Scott han gjorde. Altså han har jo lavet fantastiske videnskabelige ekspeditioner, som man bruger den dag i dag. Han var virkelig dygtig til at lave videnskabelige ekspeditioner. Han lavede nogle fejl på selve ekspeditionen. Fem mand i stedet for 4 mand og nogle andre ting. Men men jeg synes han gjorde det fantastisk godt, og han havde ligesom banet vejen for for al den videnskab vi kender til i dag.

Bjørn Harvig: Hvad tror du, der drev Scott?

Gregers Gjersøe: Nysgerrighed. Det var selvfølgelig også... hans far døde, og han blev bankerot. Så der var bare ikke ret mange penge i familien. Der var fire søstre. Hans lillebror var død, men han skulle i krigen, og han skulle underholde hele familien og sin mor. Og dengang system man jo i graderne ved at tage på Polarekspedition, så han fik en højere lønramme, så der var noget økonomisk incitament. Men jeg tror, han blev drevet af en nysgerrighed, for han var meget naturinteresserede. Hvad er der dernede? Hvad er det, vi kan finde dernede? Og så var der selvfølgelig også en grad af nationalisme og personlig berømmelse selvfølgelig.

Bjørn Harvig: Fristelsen for at kunne være den første.

Gregers Gjersøe: Lige præcis.

Bjørn Harvig: Hvor har det været spændende. Tusind tak for dit besøg.

Gregers Gjersøe: Tak for at du ville se mig. Tak skal du have.

Bjørn Harvig: Den yderste grænse er produceret af Bjørn Harvig og Kristoffer Errboe Roland Mont for Vores tid. Redaktør er Troels Donnerborg. Hvis du vil høre flere spændende historiske podcasts, så klik ind på vorestid.dk eller der hvor du normalt finder dine podcasts.

Outtro: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[14:8 Robert Falcon Scott: Terra Nova ekspeditionen til Sydpolen](#)

Produceret af Vores Tid